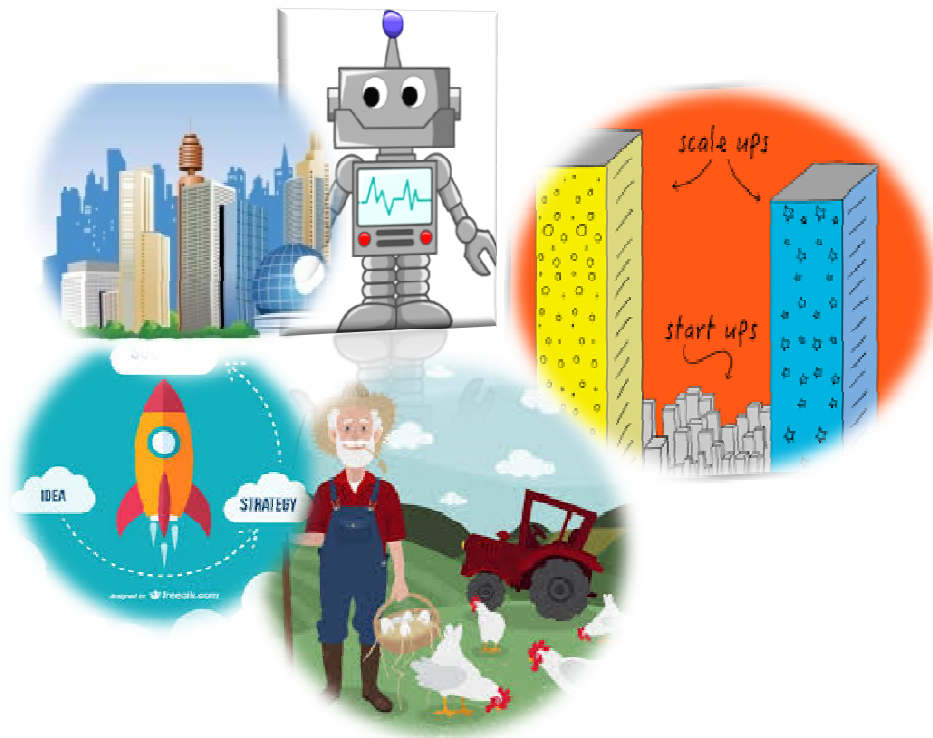

ประเทศไทยในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐
ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล
สำนักงาน ก.พ.

คำนำ

ด้วยรัฐบาลมีนโยบายในการนำโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ มาใช้ในการพัฒนาประเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล (สวพ.) จึงได้จัดหลักสูตรอบรม เรื่อง การเตรียมความพร้อมสู่ระบบบริหารทรัพยากรบุคคลในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐ ภายใต้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน, ๙, ๑๔ และ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม สำนักงาน ก.พ. ให้แก่ข้าราชการ สวพ. และข้าราชการที่เกี่ยวข้อง จากสำนัก/ศูนย์ต่าง ๆ ในสำนักงาน ก.พ. เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นการเตรียมความพร้อมในเบื้องต้นให้สามารถปฏิบัติราชการได้ตามนโยบายรัฐบาล

สวพ. ได้สกัดองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับโมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ ที่ได้จากการจัดอบรม ในช่วงเวลาดังกล่าว และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับไทยแลนด์ ๔.๐ มาศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาในเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ เรื่อง *ประเทศไทยในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่มีเนื้อหาสั้น กระชับ และอ่านเข้าใจง่าย โดยมีวัตถุประสงค์* เพื่อเผยแพร่ให้ข้าราชการทั่วไปได้มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับไทยแลนด์ ๔.๐ และสามารถนำไปต่อยอดในการปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลในฐานะผู้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารวิชาการฉบับนี้ นำเสนอใน ๔ หัวข้อเรื่อง คือ ความหมาย เหตุผล ความจำเป็นที่ต้องมีนโยบายนี้ รวมทั้งแนวคิด และความเชื่อมโยงของกรอบแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ กับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการแปลงยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการในช่วง ๕ ปี ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องปฏิบัติตามแผนรายปีของแต่ละส่วนราชการ

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล

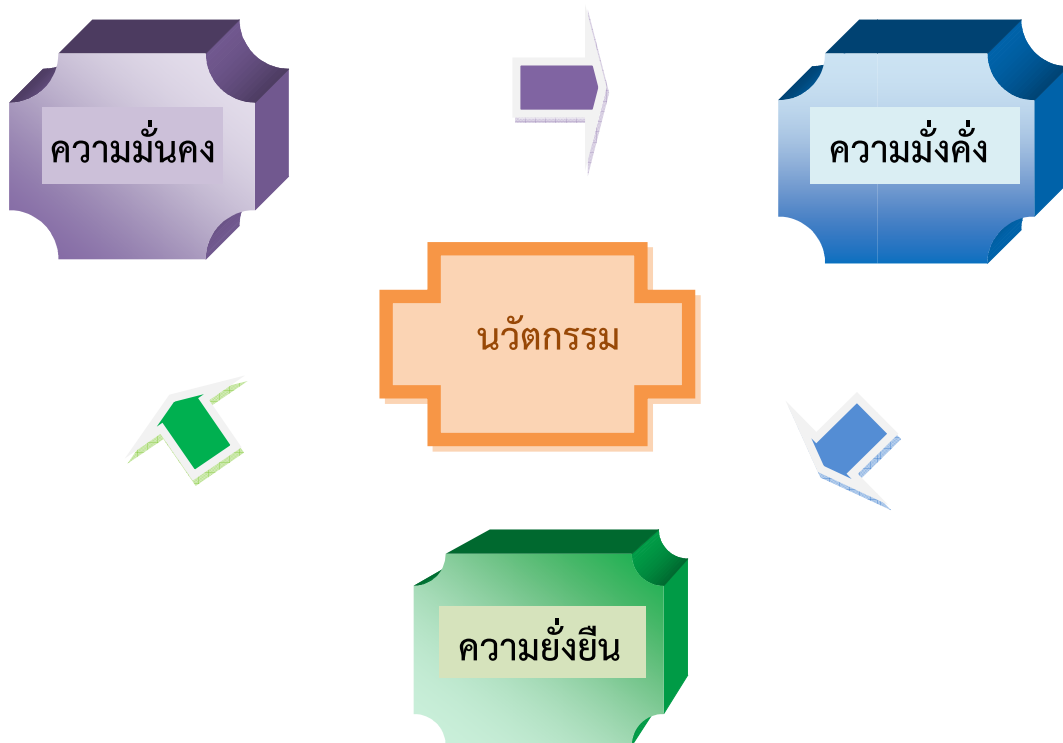
พฤษภาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
ไทยแลนด์ ๔.๐ คืออะไร	๑
ทำไมต้องมี ไทยแลนด์ ๔.๐	๑
แนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐	๔
แผนภาพความเชื่อมโยงรัฐธรรมนูญ/ กรอบแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ /ยุทธศาสตร์ชาติ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒	๑๒
สรุป	๑๙

ไทยแลนด์ ๔.๐ คืออะไร

ไทยแลนด์ ๔.๐ หรือประเทศไทย ๔.๐ คือ โมเดลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์, ๒๕๕๙)

ทำไมต้องมีไทยแลนด์ ๔.๐

ก่อนที่จะกล่าวถึงว่าทำไมต้องมีไทยแลนด์ ๔.๐ ควรจะต้องทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงโมเดลเศรษฐกิจของประเทศไทยจาก ไทยแลนด์ ๑.๐ - ๔.๐ สรุปได้ดังนี้

พลวัตการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

(ที่มา : ปรับจาก ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ และดร.ปัทมา เรียงวิศิษฏ์สกุล)

จากภาพ จะพบว่าโมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ ๓.๐ เน้นอุตสาหกรรมหนัก ประเทศไทยขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการพึ่งพาจากต่างชาติ ส่งเสริมให้ต่างชาติมาลงทุนในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออก นำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รายได้ของประเทศมาจากการส่งสินค้าออกเป็นหลัก ไม่ว่าจะตัวเลขการส่งออกจะสูงอย่างไร คนไทยก็ยังคงได้รับค่าแรงไม่มาก กอปรกับการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ก็ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยขาดแคลนแรงงาน ดังนั้น ประเทศไทยจะยังคงขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบเดิมด้วยไทยแลนด์ ๓.๐ คือ **ทำมาก ได้น้อย** ไม่ได้แล้ว มีเช่นนั้น ประเทศไทยจะไม่สามารถหลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง เพราะแม้แต่พึ่งพิงต่างชาติ นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ ช่องว่างของรายได้และโอกาสระหว่างคนรวยและคนจนที่ห่างออกจากกันมากขึ้น กอปรกับที่ผ่านมามาประเทศไทยเน้นเรื่องเศรษฐกิจ ละเลยกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนา

โมเดลไทยแลนด์ ๓.๐ จึงทำให้ประเทศไทยติด **๓ ก้นดัก** คือ **ก้นดักประเทศรายได้ปานกลาง ก้นดักความเหลื่อมล้ำ และก้นดักความไม่สมดุล**

นอกจากนี้ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามี ๓ กระแสหลักของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๓ กระแสหลักดังกล่าว (ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์, ๒๕๕๙) คือ

๓.๑ Globalization ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั่วโลก อาทิ

กระแส Digitization ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของคน และรูปแบบการทำธุรกิจ

กระแส Urbanization ความเจริญที่กระจายไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น ผู้คนเริ่มมีความเป็นอยู่แบบคนเมืองมากยิ่งขึ้น

กระแส Commonization ผลกระทบที่ผู้คนทั่วโลกได้รับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงเรื่องสภาพภูมิอากาศ โรคระบาดที่สามารถแพร่ไปได้ทั่วทุกภูมิภาคของโลก

๓.๒ Regionalization กระแสการรวมกลุ่มในภูมิภาค ทำให้มีอำนาจในการต่อรองกับประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

๓.๓ Localization กระแสความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง มีการนำโมเดลใหม่เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมาใช้

รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงมีนโยบายที่จะนำโมเดลใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมาใช้ คือ **ไทยแลนด์ ๔.๐ หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม** เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นจาก ๓ กักตักดังกล่าว เพราะ**นวัตกรรมจะทำให้ประเทศไทย “ทำน้อย ได้มาก”** และสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคม นำพาประเทศไทยไปสู่ **ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**

แนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ (ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์, ๒๕๕๙)

ไทยแลนด์ ๔.๐ ประกอบไปด้วยแนวคิดสำคัญ ดังนี้

๑. การสร้างความเข้มแข็งภายใน (Strength from within) ประกอบด้วย

- ๑.๑ การยกระดับนวัตกรรมของทุกภาคส่วนในประเทศ
- ๑.๒ การสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ
- ๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย

กลไกข้อ ๑.๑, ๑.๒ และ๑.๓ เป็นกลไกที่จะต้องได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน

๒. การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในกับเศรษฐกิจโลก (Connect to the world)

จะเป็นการเชื่อมโยงของ

- ๒.๑ เศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy)
- ๒.๒ เศรษฐกิจภูมิภาค (Regional Economy)
- ๒.๓ เศรษฐกิจโลก (Global Economy)

๑. การสร้างความเข้มแข็งภายใน (Strength from within)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยไทยแลนด์ ๓.๐ เป็นการพึ่งพิงการลงทุนของต่างชาติ การส่งออก ในขณะที่เศรษฐกิจโลกก็กำลังประสบปัญหา ประเทศไทยจึงไม่สามารถฝากความหวังกับการส่งออกได้อีกต่อไป แต่ประเทศไทยโชคดีที่มีจุดแข็งที่หลากหลาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งจากจุดแข็งภายในที่ประเทศไทยมีอยู่มากกว่าการพึ่งพิงภายนอก

การสร้างความเข้มแข็งภายใน ประกอบด้วย ๓ กลไก

๑.๑ การยกระดับนวัตกรรมของทุกภาคส่วนในประเทศ

นวัตกรรม จะถูกยกระดับโดยผ่านกลไกการขับเคลื่อนใหม่หรือที่เราเรียกว่า New Growth Engines ประกอบไปด้วย ๓ กลไก ดังนี้

๑.๑.๑ **Inclusive Growth Engine** คือ กลไกขับเคลื่อนที่ให้คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง อาทิ การเอื้ออำนวยสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะประชาชนอย่างทั่วถึง เน้นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน ระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ ฯลฯ

ใช้กลไกนี้เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำที่ประสบอยู่นำไปสู่ **ความมั่นคง**

๑.๑.๒ **Productive Growth Engine** คือ กลไกขับเคลื่อนการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณและ/หรือมูลค่าให้สูงขึ้น ด้วยนวัตกรรมปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ร่วมมือกันแบบประชารัฐ เพื่อให้ประเทศมีรายได้สูงขึ้น

ใช้กลไกนี้เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางที่กำลังเผชิญอยู่ นำไปสู่ **ความมั่งคั่ง**

๑.๑.๓ **Green Growth Engine** คือ กลไกการขับเคลื่อนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงความได้เปรียบเรื่องต้นทุนเป็นหลัก มาเป็นการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ โดยพัฒนากระบวนการผลิตให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ใช้กลไกนี้เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักความไม่สมดุลในการพัฒนาเพื่อไปสู่ **ความยั่งยืน**

สรุปได้ด้วยภาพ ดังนี้

ไทยแลนด์ ๔.๐ หรือโมเดลเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจาก ๓ ก้นดัก

เป้าหมายประเทศไทย ภายในปี ๒๕๗๙	มั่นคง	มั่งคั่ง	ยั่งยืน
<p>โมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้ นวัตกรรมขับเคลื่อนผ่านกลไกใหม่ หรือ New Growth Engines ประกอบไปด้วย ๓ กลไก</p>	<p>กลไกการสร้างความมั่นคงโดยผ่าน Inclusive Growth Engine การขับเคลื่อนโดยคนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เน้น การสร้างเศรษฐกิจระดับฐานราก ในชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็ง แข่งขันในเวทีโลกได้ ฯลฯ</p>	<p>กลไกการสร้างความมั่งคั่งโดยผ่าน Productive Growth Engine การขับเคลื่อนโดยการสร้างและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณ และ/หรือมูลค่าให้สูงขึ้น เน้น พัฒนาวិสาหกิจด้วยเทคโนโลยี การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ มีการบริหารจัดการสมัยใหม่ เป็นการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน ในโครงการขนาดใหญ่ ฯลฯ</p>	<p>กลไกการสร้างความยั่งยืนโดยผ่าน Green Growth Engine การขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้น การผลิต การใช้เทคโนโลยี ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานทดแทน ฯลฯ</p>
<p>ปัญหา (ก้นดัก) ที่ประเทศไทยเผชิญ</p>	<p>ก้นดักความเหลื่อมล้ำ</p>	<p>ก้นดักรายได้ปานกลาง</p>	<p>ก้นดักความไม่สมดุล</p>

๑.๒ การสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ

การสร้างสังคมผู้ประกอบการ เป็นเรื่องของการสร้างคนในสังคม สาขาวิชาชีพใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีกิจการเป็นของตนเอง เพียงแต่ขอให้เป็นผู้ที่ “คิด ประพฤติ และปฏิบัติเหมือนกับผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ นั่นคือ เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะแสวงหาโอกาสเสมอ มีแรงขับเคลื่อนภายในตัวเอง สามารถเริ่มต้นสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง มีมาตรฐานการทำงานทั้งด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถบริหารความเสี่ยงได้ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองสามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสม เปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาส และยืนหยัดเมื่อเผชิญหน้าต่อปัญหาและอุปสรรค นอกจากนี้ ยังต้องมีความอดทนทำงานหนักได้ หรือเรียกได้ว่า เป็นคนที่มีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการอยู่ในตัวเอง” (สร้างสังคมผู้ประกอบการ, ๒๕๕๒)

๑.๓ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย

การทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่ยั่งยืน สามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง คือสามารถแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนได้ด้วยตนเอง ด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนหรือประชาชนในชุมชนทำงานร่วมกันใน ๕ กิจกรรม กล่าวคือ ๑) เก็บข้อมูลศึกษาชุมชน ๒) วิเคราะห์ข้อมูล (ปัญหา ความต้องการ) ๓) กำหนดแนวทาง/กิจกรรม ๔) ดำเนินงานตามแผน ๕) ติดตามประเมินผลร่วมกันได้ด้วยตนเอง (อดุลย์ เนียมบุญญาและสุทธิพร สมแก้ว)

๒. การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในกับเศรษฐกิจโลก (Connect to the world)

เมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเข้มแข็งแล้ว ก็จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอกประเทศ จะเป็นการเชื่อมโยงของ

- ๒.๑ เศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy)
- ๒.๒ เศรษฐกิจภูมิภาค (Regional Economy)
- ๒.๓ เศรษฐกิจโลก (Global Economy)

การเชื่อมโยงมี ๓ ระดับ คือ

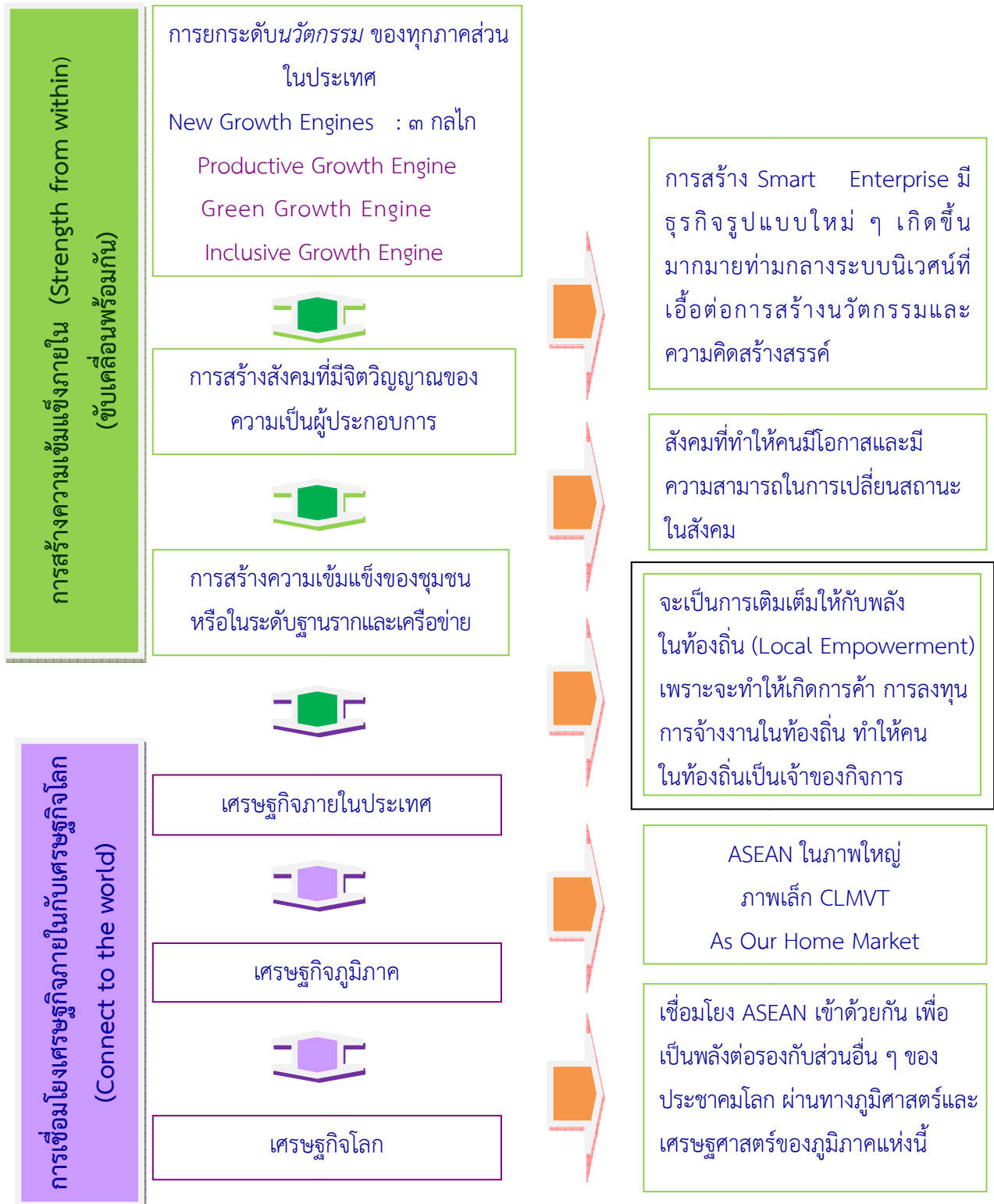
การเชื่อมโยงระดับที่ ๑ คือ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือในระดับฐานรากและเครือข่าย กับเศรษฐกิจภายในประเทศ

การเชื่อมโยงระดับที่ ๒ คือ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจภายในประเทศ กับเศรษฐกิจภูมิภาค

การเชื่อมโยงระดับที่ ๓ คือ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจภูมิภาค กับเศรษฐกิจโลก

กล่าวโดยสรุป แนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกระบวนการภาครัฐ สรุปลได้ด้วยแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพแสดงแนวคิดสำคัญของโมเดลเศรษฐกิจไทยแลนด์ ๔.๐

ที่มา : วิเคราะห์จาก ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์

ด้วยแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ นี้ รัฐบาลจึงได้มีนโยบายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย: **กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth)**

รัฐบาลมีนโยบายที่จะปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจากการพึ่งพาเทคโนโลยีภายนอกมาเป็นระบบเศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง โดยใช้ **นวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์** ผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ **ควบคู่ไปกับการสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย** แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ

กลุ่มแรก เป็นการต่อยอด ๕ อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพอยู่แล้ว โดยเพิ่มเติมให้มีการวิจัยและพัฒนา เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตได้ในระยะสั้นถึงปานกลาง ประกอบไปด้วย

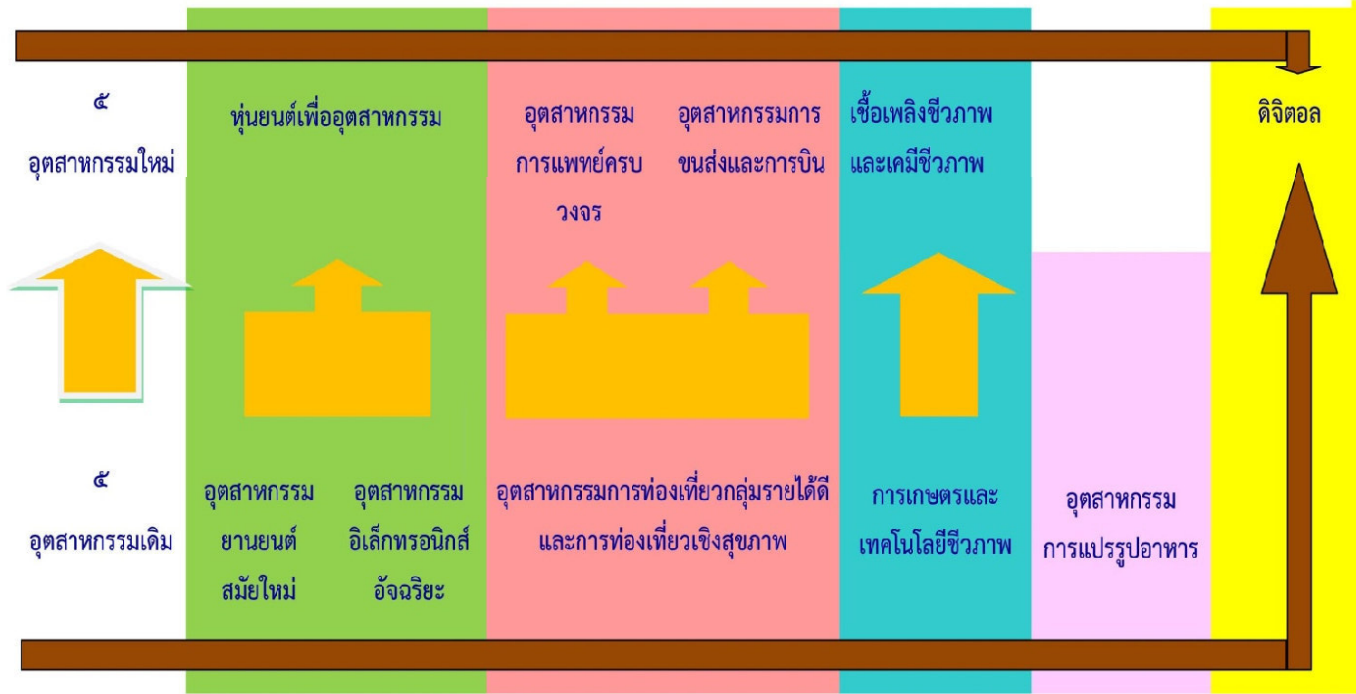
- อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive)
- อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
- อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)
- การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture & Biotechnology)
- อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Food for the Future)

กลุ่มที่สอง คือ อุตสาหกรรมแห่งอนาคต เป็นการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่มีความเจริญเติบโตในระยะยาว ซึ่งมีรากฐานต่อยอดมาจาก ๕ อุตสาหกรรมเดิม ประกอบด้วย

- อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics)
- อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation & Logistics)
- อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels & Biochemicals)
- อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
- อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

สรุปภาพความเชื่อมโยงของ ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้ดังนี้

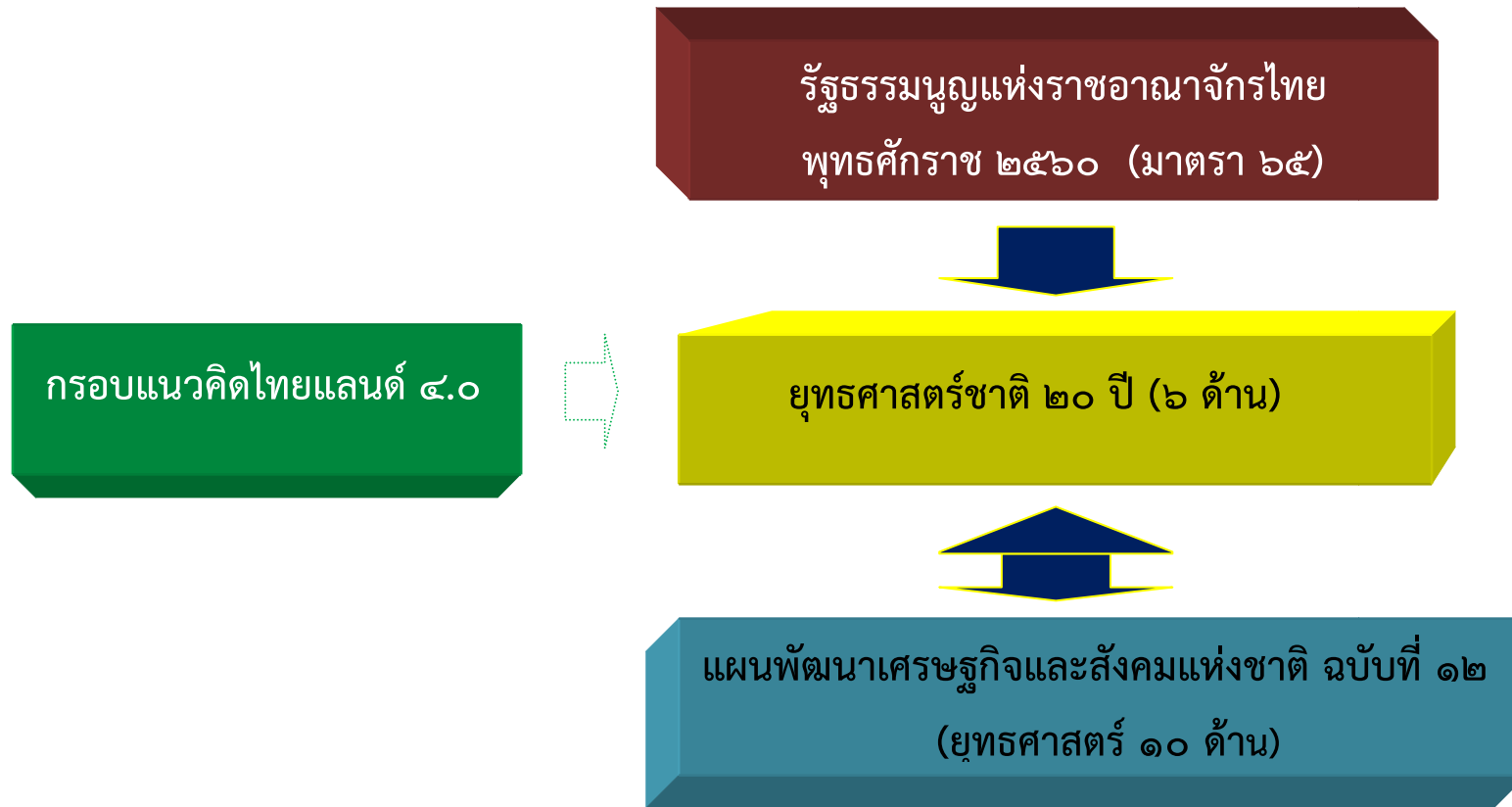
การพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่มีรากฐานสืบเนื่องมาจากการต่อยอดอุตสาหกรรมปัจจุบัน

ที่มา : ปรับจาก ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต New Engine of Growth

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของรัฐธรรมนูญ / กรอบแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

๓๑

ความเชื่อมโยงรัฐธรรมนูญ/ กรอบแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ /ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และในมาตรา ๑๖๒ กำหนดว่า เมื่อรัฐบาลใหม่เข้ามาบริหารประเทศ จะต้องแถลงนโยบายซึ่งต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติต่อรัฐสภา

ประเทศไทยจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ชาติ เพราะยุทธศาสตร์ชาติ คือ เป้าหมายการทำงาน เป็นแม่บทสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงถูกบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และเพื่อให้ทุกรัฐบาลที่เข้ามาทำหน้าที่ จึงกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่อง บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ เป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น **ไทยแลนด์ ๔.๐ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ** (ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์, ๒๕๕๙)

(๑) ความเชื่อมโยงระหว่างรัฐธรรมนูญกับยุทธศาสตร์ชาติ

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มีดังนี้

มาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๔๒ ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน และความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยทางการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา ๑๖๒ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของ

รายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันเข้ารับหน้าที่

ก่อนแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลางก่อนเพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้

มาตรา ๒๗๕ ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา ๖๕ วรรคสองให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

(๒) ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง ทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สรุปสาระสำคัญประการหนึ่งได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ต้องมี**ความสอดคล้อง**กับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และมีการแปลงยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว เป็นแผนงาน/โครงการในช่วง ๕ ปี โดยระบุแผนปฏิบัติการ และกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้มีการประเมินผลของการดำเนินงานทุกกรอบ ๑ ปีและ ๕ ปี (ดร.ปรเมธี วิมลศิริ, ๒๕๕๙)

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว หากพิจารณาสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ จะเห็นความสอดคล้องกันของยุทธศาสตร์ย่อย ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) กำหนดว่า เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาให้คนไทย มีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคม มีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ จึงกำหนดให้มีกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๖ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
๒. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
๓. ยุทธศาสตร์ด้านสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. ยุทธศาสตร์ด้านสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๕. ยุทธศาสตร์ด้านสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

๖. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

๒) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบไปด้วย ๑๐ ยุทธศาสตร์ คือ

๑. ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในภาครัฐ

๒. ยุทธศาสตร์ความมั่นคง

๓. ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๕. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๖. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ ทุมนมนุษย์

๗. ยุทธศาสตร์การต่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค

๘. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค เมืองและพื้นที่พิเศษ

๙. ยุทธศาสตร์วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

๑๐. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

กล่าวโดยสรุป ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน กับ ๑๐ ยุทธศาสตร์
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ : แสดงได้ตามแผนภูมิ ดังนี้

ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

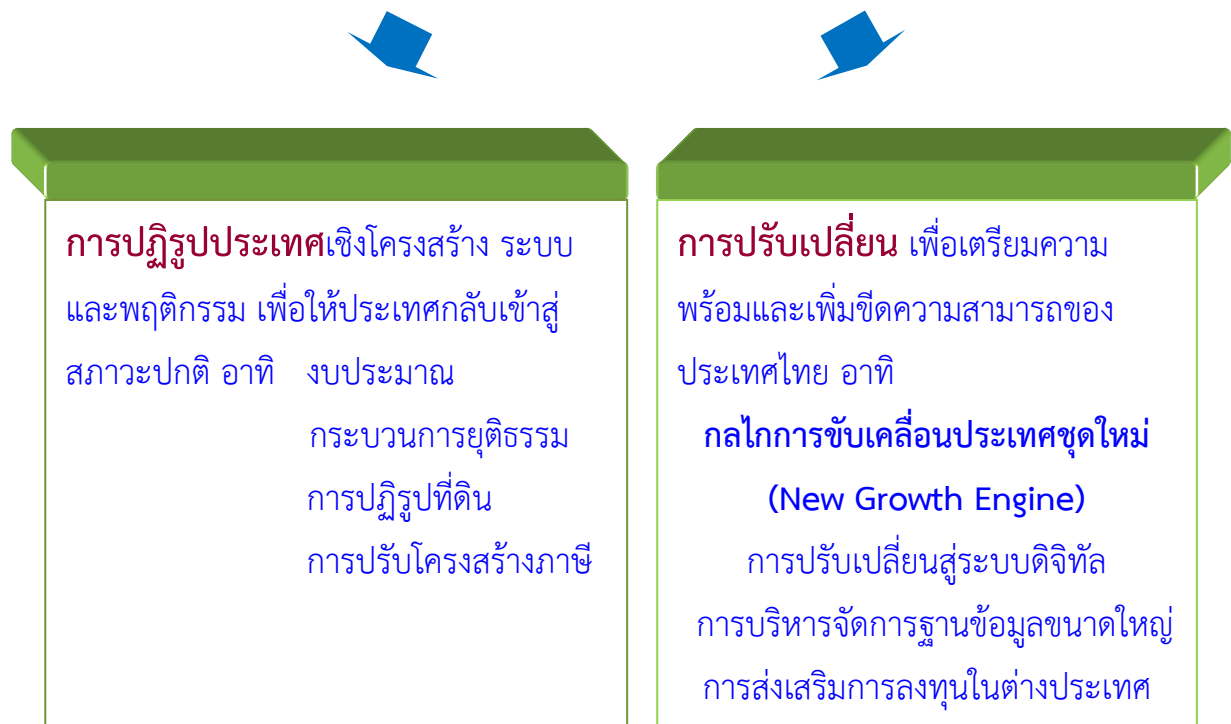
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นประเทศพัฒนา จำเป็นต้องมีความพร้อมในทุกด้าน แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังคงประสบปัญหาหลายด้านที่สะสมต่อเนื่องมานาน อาทิ ปัญหาความขัดแย้งรุนแรง ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จึงยังไม่มีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วดังที่คาดหวังไว้ ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีภารกิจที่สำคัญ ๒ วาระ ในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว คือ วาระการปฏิรูป (Reform Agenda) คือ การปฏิรูปประเทศในประเด็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานาน เพื่อให้ประเทศกลับเข้าสู่สภาวะปกติ และวาระการปรับเปลี่ยน (Transformation Agenda) คือ การปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยในการพัฒนาเป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว

ในระยะแรก จำเป็นต้องเน้นการขับเคลื่อนวาระการปฏิรูปเป็นสำคัญ เพื่อให้ประเทศกลับคืนสู่สภาวะปกติ เพราะในปัจจุบันประเทศไทยเผชิญปัญหาหลายประการ เมื่อประเทศกลับเข้าสู่สภาวะปกติแล้ว จึงจะมุ่งเน้นไปสู่การขับเคลื่อนวาระการปรับเปลี่ยน ซึ่งเป็นภารกิจใหม่ที่จะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมและเติมเต็มประเทศให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาเพื่อเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วต่อไป สรุปได้ตามแผนภูมิดังนี้

ภารกิจสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
ประกอบไปด้วย ๒ วาระ คือ

๑. วาระการปฏิรูปประเทศ (Reform Agenda)
๒. วาระการปรับเปลี่ยน (Transformation Agenda)

ภารกิจการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่วิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๗๙
ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว
ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(ที่มา : ปรับจาก ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ และดร.ปัทมา เอียวริศวิษณุสกุล)

ขณะนี้รัฐบาลได้มีการเตรียมการจัดตั้งสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี ซึ่งจะมีหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญของประเทศ ผลักดันการทำงานของคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการชุดย่อย ๔ ชุดย่อย ได้แก่

๑. คณะกรรมการเตรียมการยุทธศาสตร์ชาติ
๒. คณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปประเทศ
๓. คณะกรรมการเตรียมการสร้างความสามัคคีปรองดอง และ
๔. คณะกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์

บทสรุป

ในยุคนี้ คงจะไม่มีข้าราชการคนใดที่ไม่เคยได้ยินคำว่า ไทยแลนด์ ๔.๐ เพราะเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่ทุกส่วนราชการจะต้องนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับงานของแต่ละหน่วยงาน ข้าราชการในแต่ละหน่วยงาน ก็จะต้องปฏิบัติตามนโยบาย/แผนงานของส่วนราชการที่ตนสังกัด จึงเป็นความจำเป็นของข้าราชการที่จะต้องทำความเข้าใจพื้นฐานของไทยแลนด์ ๔.๐ เพื่อจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการในการทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับไทยแลนด์ ๔.๐ ว่าคืออะไร เพราะเหตุใดจึงต้องมีนโยบายนี้ แนวคิด และความเชื่อมโยงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กับกรอบแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี รวมทั้งความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์สามารถปฏิบัติงานตามนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ได้อย่างถูกต้อง เพราะได้เข้าใจที่มาและหลักการของเรื่องที่ปฏิบัติ และหากต้องการความละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น ก็อาจศึกษารายละเอียดกรอบยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์แต่ละด้านของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้จากเอกสารที่เผยแพร่อยู่ทั่วไปเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

คู่มือการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑.
๒๕๕๙. สำนักงบประมาณ.

“โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”. ๒๕๕๙.

http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet?_mode=detail&ebookId=2194&random...

“โมเดลประเทศไทย ๔.๐ พลิกความคิด สุวิทย์ เมษินทรีย์”. ๒๕๕๘.

<http://www.thansettakij.com/content/9309>

“รอบรู้อาเซียนทั่วไป. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน”.

http://thailand.prd.go.th/1700/ewt/asean thai/mobile_detail.php?cid=58&nid=6100

“วิษณุระบุแผนยุทธศาสตร์ชาติคือเป้าหมายการทำงาน”.

<http://ostatic.tnamcot.com/content/522730>

“Thailand ๔.๐ ฝ่าทางตันประเทศไทย – A blog”.

<http://www.itisablogsite.com/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8>

๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต New Engine of Growth.

<http://www.crsez.com/file/1c0645cb6f5d0fa2a115c11ba1592015.pdf>

“สร้างสังคมการประกอบการ”. โครงการสร้างเสริมค่านิยมที่ดีในการทำงานและเตรียมความพร้อมในการเป็น
ผู้ประกอบการที่ดี.

<http://www.ssmwiki.org/index.php/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%...>

“สุวิทย์ เผยตั้ง PMDU ผลักดันการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและสร้างความปรองดอง”

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=960000003819>

สุวิทย์ เมษินทรีย์. ๒๕๕๙. Thailand ๔.๐ : สร้างความเข้มแข็งจากภายใน เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่โลก.

<http://www.facebook.com/drsu vitpage/posts/1396306724009387>

สุวิทย์ เมษินทรีย์ Dr. Suvit Maesincee – Facebook. แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย ๔.๐

โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. ๒๕๕๙.

ปรเมธี วิมลศิริ. ๒๕๕๙. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อนาคตประเทศไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. หลักสูตร
วิทยาการประกันภัยระดับสูง (วปส.) รุ่นที่ ๖ ปี ๒๕๕๙. วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

ปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล. ๒๕๕๙. ประเทศไทยในบริบท Thailand ๔.๐. หลักสูตรการเตรียมความพร้อมสู่ระบบ
บริหารทรัพยากรบุคคลในบริบทไทยแลนด์ ๔.๐ ภายใต้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่. สำนักงาน ก.พ. วันที่ ๙
ธันวาคม ๒๕๕๙.

อดุลย์ เนียมบุญนำและสุทธิพร สมแก้ว. การจัดทำแผนบริหารจัดการชุมชน.

